

Українська мова в загальноосвітніх навчальних закладах із навчанням мовами національних меншин, російська мова та література, мови і літератури інших національних меншин

На сучасному етапі розвитку суспільства основним завданням державної освітньої політики є створення умов для розвитку особистості й творчої самореалізації кожного громадянина.

Україна є багатонаціональною державою, в якій органічно переплетені культури багатьох народів, їх традиції, звичаї, мовні та літературні. Органічне поєднання національного і загальнолюдського – це необхідна передумова розвитку і збагачення кожної культури. Життєві реалії зумовлюють формування концепції полікультуралізму, яка акцентує увагу на загальнолюдських цінностях, на принципах рівноправного співіснування різних форм культурного життя.

Організація навчального процесу в загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням російською та іншими мовами національних меншин у 2012/2013 навчальному році здійснюватиметься:

- у **5-9-х класах** за Типовими навчальними планами, затверджених наказом МОН України від 23.02.2004 № 132, зі змінами, внесеними наказом МОН України від 05.02.2009 № 66;
- у **8-9-х класах** з поглибленим вивченням окремих предметів за Типовими навчальними планами, затверджених наказом МОН України від 18.02.2008 № 99; у **10-11-х класах** - за Типовими навчальними планами для загальноосвітніх навчальних закладів III ступеню, затверджених наказом МОН України від 27.08.2010 № 834.

Нові Типові навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів II ступеня, затверджені наказом МОНмолодьспорту України від 03.04.2012 р. № 409, уводяться в дію поетапно, починаючи з 2013/2014 навчального року.

Українська мова та література

Вивчення української мови є обов'язковим у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин.

Для вчителів української словесності головним завданням є не тільки формування особистості з належним знанням своєї рідної мови, а й виховання громадянина з таким же знанням державної української мови.

Мета курсу української мови у 5-9 класах загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською та іншими мовами національних меншин полягає у вивченні орфографічних, граматичних, лексичних, стилістичних норм. Такі уміння стануть навичками лише за умови належних знань української мови, а саме головне - їх особливостей у порівнянні з рідною мовою учня, тому й викладання української мови у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин має свою специфіку та призначено, в першу чергу, формувати та розвивати навички говоріння та аудіювання українською мовою з метою подальшого забезпечення потреб спілкування.

Важливою умовою оволодіння державною мовою є опора на рідну мову учнів, що дає можливість краще пояснити специфіку звукового ладу, ритмомелодику фрази виучуваної мови, спільне й відмінне у граматичних системах мов.

Вивчення *української мови* у 5-9 класах основної школи та 10-11 класах старшої профільної школи здійснюватиметься за чинними навчальними програмами для загальноосвітніх навчальних закладів:

з навчанням російською, польською та кримськотатарською мовами

- "Українська мова" для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою (авт. Н.В. Бондаренко, О.М. Біляєв, Л.М. Паламар, В.Л. Кононенко. – Чернівці: Видавничий дім "Букрек", 2005);
- "Українська мова" (*рівень стандарту*) для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою (авт. Н.В. Бондаренко, О.М. Біляєв, Л.М. Паламар, В.Л. Кононенко – Чернівці: Видавничий дім "Букрек", 2005 зі змінами - див. на веб-сайті міністерства);
- "Українська мова" (*академічний рівень*) для 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою (автори Н.В. Бондаренко, Л.М. Паламар, В.Л. Кононенко, С.В. Кос'янчук – див.на веб-сайті міністерства);

з навчанням угорською мовою

"Українська мова" для учнів 5-9 класів (за ред. Ю.В.Герцога. - Чернівці: Видавничий дім "Букрек", 2005).;

"Українська мова" (рівень стандарту) для учнів 10-11 класів (за ред. Ю.В.Герцога. - Чернівці: Видавничий дім "Букрек", 2005 зі змінами - див. на веб-сайті міністерства);

- "Українська мова" (академічний рівень) для учнів 10-11 класів (автори Є.Е. Борисова, К.М. Лавер, К.В. Рінгер. – див. на веб-сайті міністерства);

з навчанням румунською та молдовською мовами

- "Українська мова" для учнів 5-9 класів (за ред. Н.Д. Бабич. – Чернівці: Видавничий дім "Букрек", 2005);
- "Українська мова" (рівень стандарту) для учнів 10-11 класів (за ред. Н.Д. Бабич. – Чернівці: Видавничий дім "Букрек", 2005 зі змінами - див. на веб-сайті міністерства);
- "Українська мова" (академічний рівень) для учнів 10-11 класів (авт. Н.Д. Бабич, С.С. Тодорюк, К.Г. Джука – див. на веб-сайті міністерства).

У програмах для 5-11 класів перед вчителями постає завдання розвивати та вдосконалювати в учнів уміння володіти комунікативним українським мовленням на основі засвоєння його комунікативно-стилістичних якостей – точності, логічності, виразності, доречності.

Навчання української мови будується з урахуванням міжпредметних зв'язків, що сприятиме поглибленому розумінню граматики, розширенню кругозору учнів, розвитку в них

умінь застосовувати суміжні знання з інших предметів. Звертається увага і на порівняння мовних явищ української та мови національної меншини.

Вивчення цього курсу передбачається шляхом укрупнених, логічно завершених частин, які органічно поєднують теоретичний матеріал з розвитком зв'язного мовлення. Такі уроки удосконалюватимуть уміння писати перекази, твори, конспектувати, складати тези, тексти виступів, повідомлень і промов, створювати власні висловлювання, що сприятиме поступовій підготовці до зовнішнього незалежного оцінювання.

Розподіл годин між темами в кожному класі орієнтовний і вчителю надається право змінювати кількість годин на вивчення тієї чи іншої теми залежно від загальної підготовки учнів або необхідності вивчати теми, що мають істотні розбіжності з аналогами в рідній мові та потребують належної уваги.

Звертаємо увагу українських словесників на те, що вивчення української літератури у 10-11 класах загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин, починаючи з 2011/2012 навчального, здійснюється за навчальною програмою та підручниками для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання; у 5-9 класах - вчителі працюють за навчальною програмою з української літератури за ред. О.М.Івасюк з урахуванням змін, внесених до неї (див. «Методичні рекомендації щодо реалізації галузевої Програми поліпшення вивчення української мови у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин на 2008/09 роки» від 08.10.08 № 1/9-647), та підручниками цього ж авторського колективу.

Успішній реалізації завдань вивчення української мови та літератури у ЗНЗ з навчанням мовами національних меншин сприятиме застосування інноваційних освітніх технологій, які оптимально враховують індивідуальні особливості старшокласників, аспекти їх особистісного становлення й самооцінки та професійного самовизначення. Це, зокрема, системи розвивального, інтерактивного навчання, технології креативного, дослідницького та інформаційного характеру.

Російська та інші мови національних меншин

Головна мета вивчення російської та інших мов національних меншин в загальноосвітніх навчальних закладах – надати основи знань про мову, що дозволить забезпечити достатньо високий рівень спілкування та грамотного письма, необхідний для успішної індивідуальної та соціальної діяльності, міжкультурного взаєморозуміння.

Згідно з Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти у навчальних програмах з кримськотатарської, молдовської, польської, російської, румунської, угорської мов через змістові лінії реалізується головний методологічний принцип – комунікативність навчання.

Так, мовленнєва змістова лінія забезпечує вироблення і вдосконалення умінь і навичок в усіх видах мовленнєвої діяльності (аудіюванні, читанні, говорінні, письмі); мовна — засвоєння учнями системних знань про мову як засіб вираження думок і почуттів людини та формування

мовних умінь і навичок; соціокультурна – засвоєння українських, національних та загальнолюдських культурних і духовних цінностей, норм, які регулюють стосунки між поколіннями, статями, націями, сприяють естетичному і морально-етичному розвитку; діяльнісна (стратегічна) – формування загальнонавчальних умінь і навичок учнів, опанування стратегій, які визначають мовленнєву діяльність. Зазначені змістові лінії у комплексі формують комунікативну компетенцію особистості.

З метою формування комунікативних умінь учнів варто приділити увагу традиційним творчим роботам. Перекази текстів різних стилів і жанрів відіграють роль підготовчих вправ до оволодіння учнями необхідними у майбутньому дорослому житті жанрами мовлення — наприклад, виступ на зборах, участь у дискусії, створення реферату, конспекту, доповіді, рецензії.

Робота з текстом стане ефективною, якщо учні активно долучаються до мовленнєвої діяльності, тому теми висловлювань мають бути цікавими для школярів, пов'язаними з їх власним життєвим досвідом, реальними обставинами життя. Вчителю необхідно подбати про те, щоб учні успішно оволодівали як монологічним, так і діалогічним мовленням, різними жанрами і стилями мовлення.

У процесі вивчення курсу необхідно широко практикувати самостійну роботу учнів із підручниками, посібниками, словниками та іншою навчальною і довідковою літературою. Робота зі зв'язного мовлення має забезпечити подальший розвиток у школярів вмінь і навичок, необхідних у їхній майбутній діяльності.

У 2012/2013 навчальному році вивчення російської та інших мов національних меншин здійснюватиметься за наступними навчальними програмами:

- "Російська мова" для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою (за ред. Н.Г. Озерової. – Чернівці: "Букрек", 2005);
- "Російська мова" для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою (автори Н.Ф. Баландіна, К.В. Дегтярьова, С.А. Лебеденко. – Чернівці : "Букрек", 2005);
- "Російська мова" для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою (автори І.П.Гудзик, В.О. Корсаков. – Чернівці : "Букрек", 2006) – початок вивчення з 5 класу;
- "Російська мова" (рівень стандарту) для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою (за ред.Н.Г.Озерової – Чернівці: "Букрек", 2005 - див. веб-сайт міністерства);
- "Російська мова" (академічний рівень) для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням російською мовою (автор Т.Я.Фролова – див. на веб-сайті міністерства);
- "Російська мова" (профільний рівень) для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням російською мовою (за ред. Є.П.Голобородько - див. на веб-сайті міністерства);
- "Кримськотатарська мова" для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням кримськотатарською мовою (упор. М.І. Алідінова , Кримнавчпеддержвидав, 2005);

- "Кримськотатарська мова" (рівень стандарту) для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням кримськотатарською мовою (упор. М.І. Алідінова, Кримнавчпеддержвидав, 2005- див. на веб-сайті міністерства);
- "Кримськотатарська мова" (профільний рівень) для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням кримськотатарською мовою навчання (упор. Е.Ш. Меметова, М.І. Алідінова - див. на веб-сайті міністерства);
- "Молдовська мова" для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням молдовською мовою (упор. Кьося В.В., Фетеску Л.І., Чернівці: "Букрек", 2005);
- "Молдовська мова" (рівень стандарту) для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням молдовською мовою (упор. Кьося В.В., Фетеску Л.І. – Чернівці: "Букрек", 2005– див. на веб-сайті міністерства);
- "Польська мова" для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням польською мовою (упор. Іванова М.С.- Чернівці: " "Букрек", 2005);
- "Польська мова" (рівень стандарту) для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням польською мовою (упор. Іванова М.С. – .- Чернівці: "Букрек", 2005 -див. на веб-сайті міністерства);
- "Польська мова" (профільний рівень) для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням польською мовою (упор. Іванова М.С.- див. на веб-сайті міністерства);
- " Румунська мова" для учнів 5-9 класів для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням румунською мовою (упор. Маноїл Є.М., Міхай Д.М.- Чернівці:" Букрек", 2005);
- " Румунська мова" (рівень стандарту) для учнів 10-11 класів для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням румунською мовою (упор. Є.М. Маноїл, Д.М. Міхай .- Чернівці:" Букрек", 2005– див. на веб-сайті міністерства);
- "Румунська мова" (академічний рівень) для учнів 10-11 класів для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням румунською мовою (упор. Є.М. Маноїл, Д.М. Міхай, О.Г. Товарницька - див. на веб-сайті міністерства);
- " Румунська мова" (профільний рівень) для учнів 10-11 класів для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням румунською мовою (упор. Є.М. Маноїл, Д.М. Міхай, О.Г. Товарницька – див. на веб-сайті міністерства);
- "Угорська мова" для учнів 5-9 класів для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням угорською мовою / за ред. Ковтюка І.Я.- Чернівці: " Букрек", 2005);
- "Угорська мова" (рівень стандарту) для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням угорською мовою (упор. І.Я. Ковтюк, М.М. Гнатик-Рішко, О.О. Надь, С.С. Черничко – див. на веб-сайті міністерства);

"Угорська мова" (академічний рівень) для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням угорською мовою (упор. І.Я. Ковтюк, С.С. Черничко, Є.Л. Браун, М.Ю. Кейс - див. на веб-сайті міністерства);

"Угорська мова" (профільний рівень) для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням угорською мовою (упор. І.Я. Ковтюк, С.С. Черничко, Є.Л. Браун, М.Ю. Кейс - див. на веб-сайті міністерства).

У загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням українською мовою за бажанням дітей та їх батьків російська мова вивчається за двома варіантами типових навчальних планів (див. додатки 1 та 2), затверджених наказом МОН України від 23.02.2004 № 132, зі змінами, внесеними наказом МОН України від 05.02.2009 № 66. Одним із них передбачено вивчення російської мови (або інших мов національних меншин) як предмета в інваріантній складовій з 1 по 11 клас (по 2 години на тиждень); за другим – за рахунок варіативної складової, починаючи з 1 або 5 класів. В останньому випадку, форми вивчення російської мови (вона може вивчатися як предмет, спецкурс, факультатив) та кількість годин на її вивчення визначає адміністрація загальноосвітнього навчального закладу, яка формує варіативну складову навчального плану, враховуючи при цьому побажання учнів та їх батьків. У випадку, коли російська мова вивчається за рахунок варіативної частини як предмет, необхідно користуватися навчальними програмами за ред. Баландіної Н. Ф. або Гудзик І. П., Корсакова В. О., скоригувавши їх зміст на відповідну кількість годин, визначену у робочих навчальних планах загальноосвітнього навчального закладу. Скоригована програма має погоджуватися на засіданні методичного об'єднання загальноосвітнього навчального закладу та затверджуватися директором навчального закладу.

Звертаємо особливу увагу, що відповідно до наказу Міністерства від 01.09.2009 № 806 «Про використання навчально-методичної літератури у загальноосвітніх навчальних закладах» загальноосвітні навчальні заклади мають право використовувати у навчально-виховному процесі лише ті підручники та навчально-методичні посібники, які щорічно зазначаються в переліках навчально-методичної літератури для основної і старшої школи на сторінках Інформаційного збірника МОНмолодьспорту України, та мають відповідний гриф.

Звертаємо увагу вчителів на те, що при контрольному оцінюванні навчальної діяльності учнів з російської мови та інших мов національних меншин, фронтальна перевірка з аудіювання та читання мовчки проводиться тільки **один раз на рік** наприкінці другого семестру. Крім того, результати поточного оцінювання необхідно враховувати під час виставлення тематичної оцінки: оцінка за контрольну роботу є складовою тематичної оцінки, а не переноситься автоматично в графу "тематична". Оцінка за ведення зошитів виставляється щомісяця протягом семестру, вважається поточною і враховується при виставленні тематичних балів. Під час перевірки зошитів необхідно звертати увагу на наявність різних видів робіт, правильність їх оформлення, грамотність, акуратність.

Інтегровані курси «Література»

В основу інтегрованих курсів „Література” (національної меншини та світова) в 5-11 класах загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням мовами національних меншин покладено особистісно орієнтовану модель навчання. Це дає можливість запропонувати для вивчення якнайширшу палітру різних стилів, тем і жанрів, уникнути монотонності в доборі творів, показати різноманітність творчих і світоглядних позицій письменників.

Особистісно орієнтована модель побудови курсу узаконює варіативність у доборі вчителем текстів чи уривків із них. Опрацювання відібраних для цих класів творів дає можливість розширити та поглибити життєвий досвід учнів, формуючи їх читацьку компетенцію, художній смак і моральні принципи.

Враховуючи, що інтегровані курси “Література (національної меншини та світова)” вивчаються паралельно з українською літературою, особлива увага має бути приділена взаємодії різних культур. Тому доцільно у доступній для учнів формі розкривати контактні, типологічні та генетичні міждіалогічні зв’язки, виявляти роль українських письменників і перекладачів у творчості майстрів інших народів. Під час розгляду програмових творів слід підкреслювати також взаємозв’язки літератури з іншими видами мистецтв, зважаючи, що літературний текст як факт мистецтва відображає ознаки конкретної культурної епохи, її філософські концепції. Вивчення літературних творів на тлі широкого культурологічного контексту сприятиме осмисленню фундаментальних цінностей культури.

Сьогодні перспективи розвитку багатьох шкільних дисциплін закономірно пов’язують з впровадженням у навчальний процес інноваційних технологій. Безперечно, що це стосується і уроків літератури. Отже, використання інтерактивних прийомів та форм роботи, комп’ютерних технологій навчання має знайти своє місце під час вивчення літератури в усіх класах.

Такі підходи до вивчення інтегрованого курсу “Література (національної меншини та світова)” у школі закладено у всіх навчальних програмах для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням мовами національних меншин.

Вивчення інтегрованого курсу “Література”(національної меншини та світова)” в загальноосвітніх навчальних закладах із навчанням мовами національних меншин здійснюватиметься за навчальними програмами в загальноосвітніх навчальних закладах:

із навчанням російською мовою

"Література" (російська і зарубіжна) для учнів 5-9 класів (автори Л.А. Сімакова, В.В. Снегірьова. – Черновці : " Букрек", 2005);

" Література" (російська та світова) для учнів 10-11 класів (рівень стандарту, академічний рівень)(автори Л.А.Сімакова, В.В.Снегірьова – див. на сайті міністерства);

"Література (російська та світова)" для учнів 10-11 класи(профільний рівень)(автори В.І.Силантьєва, Т.Г.Бучацька – див. на веб-сайті міністерства);

із навчанням кримськотатарською мовою

"Література" (кримськотатарська та зарубіжна)для учнів 5-9 класів (упор. С.М.Акімова - Сімферополь: видавництво «Кримнавчпеддержвидав», 2005);

"Література" (кримськотатарська та світова) для учнів 10-11 класів (рівень стандарту) (упорядник С.М.Акімова. - Сімферополь: видавництво Кримнавчдержпедвидав”, 2005 зі змінами – див. на веб-сайті міністерства)

"Література"(кримськотатарська та світова) для учнів 10-11 класів (профільний рівень) (упор.С.М.Акімова. – див. на веб-сайті міністерства);

із навчанням молдовською мовою

"Література" (молдовська та зарубіжна) для учнів 5-9 класів / упор. Силантьєва В.І., Кьося В.В., Фетеску Л. І. - Чернівці: видавництво "Букрек", 2005);

"Література" (молдовська та світова) для учнів 10-11 класів (рівень стандарту) (автори В.І. Силантьєва, В.В.Кьося, Л.І.Фетеску. - Чернівці: видавництво "Букрек", 2005 зі змінами – див. на веб-сайті міністерства) ;

із навчанням польською мовою

"Література" (польська та зарубіжна) для учнів 5-9 класів(упор. Лебедь Р.К., Біленька-Свистович Л.В. – Чернівці: видавництво "Букрек", 2005);

"Література" (польська та світова) для учнів 10-11 класів (рівень стандарту) (упорядник Р.К.Лебедь, Л.В.Біленька-Свистович – див. на веб-сайті міністерства);

"Література" (польська та світова) для учнів 10-11 класів (профільний рівень) (автор Р.К.Лебедь.- див. на веб-сайті міністерства);

із навчанням румунською мовою

"Література" (румунська та зарубіжна) для учнів 5-9 класів (упор. Маноїл Є.М. Пушкарьова Л.С., Дирда Р.В.,видавництво "Букрек", 2005);

"Література" (румунська та світова) для учнів 10-11 класів (рівень стандарту) (автори Є.М.Маноїл, Р.М.Дирда. - Чернівці: видавництво "Букрек", 2005 зі змінами – див.на веб-сайті міністерства);

"Література" (румунська та світова) для учнів 10-11 класів (профільний рівень) (автори Є.М.Маноїл, Р.М.Дирда. – див. на веб-сайті міністерства);

із навчанням угорською мовою

" Література" (угорська та зарубіжна) для учнів 5-9 класів (за ред. Ковтюка І.Я. – Чернівці: видавництво "Букрек", 2005);

"Література" (угорська та світова) для учнів 10-11 класів (рівень стандарту) (за ред. І.Я. Ковтюка. – Чернівці: видавництво "Букрек", 2005 зі змінами) ;

"Література" (угорська та світова) для учнів 10-11 класів (академічний рівень) (автори Є.Л.Браун, А.Ф.Берегасі, І.І.Пенцкофер, Е.Б.Олас, Є.Д.Гулачі. – див. на веб-сайті міністерства);

"Література" (угорська та світова) для учнів 10-11 класів (профільний рівень) (автори Є.Л.Браун, А.Ф.Берегасі, І.І.Пенцкофер, Е.Б.Олас, Є.Д.Гулачі - див. на веб-сайті міністерства).

У пояснювальних записках до чинних програм зазначено, що кількість годин на вивчення розділів і тем є орієнтовною, тому вчитель, виходячи з конкретних умов навчання, має право самостійно здійснювати перерозподіл годин протягом всього навчального року.

Отже, програми передбачають творчий підхід учителя до викладання літератури. Вчитель має право змінювати кількість годин для вивчення оглядових та монографічних тем (в межах розділу), для проведення бесід з позакласного читання та уроків розвитку мовлення. На свій погляд і враховуючи різні форми контролю знань учнів, учитель розподіляє визначені програмою години для проведення поточного та контрольного оцінювання.

З метою систематизації та упорядкування навантаження учнів протягом навчального року, подаємо рекомендовану кількість видів контролю у процесі вивчення літератури у

кожному класі. Поданий у таблиці розподіл годин є мінімальним і обов'язковим для проведення в кожному семестрі. Вчитель на власний розсуд може збільшити кількість видів контролю відповідно до рівня підготовки учнів, особливостей класу тощо, але не перевантажуючи учнів.

Обов'язкова кількість видів контролю

5–9 класи

Класи	5		6		7		8		9	
	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
Семестри										
Контрольні роботи у формі:	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3
• контрольного класного твору;	–	1	1	1	1	1	1	1	1	1
• виконання інших завдань(тестів, відповідей на запитання тощо)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Уроки розвитку мовлення* (РМ)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)	2 (у+п)
Уроки позакласного читання (ПЧ)	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
Перевірка зошитів	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5

10–11 класи

Класи	10		11		10		11		10		11	
	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
Семестри												
Рівні	РІВЕНЬ СТАНДАРТУ				АКАДЕМІЧНИЙ РІВЕНЬ				ПРОФІЛЬНИЙ РІВЕНЬ			
Контрольні роботи у формі:	2	2	2	2	3	3	3	3	4	4	4	4
• контрольного класного твору;	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
• виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання тощо)	1	1	1	1	2	2	2	2	3	3	3	3
Уроки розвитку	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3

мовлення* (РМ)	у+ п	у+ п	у+ п	у+ п		у+ п	у+ п	у+ п	у+ п		1у+2 п	2у+1 п	1у+2 п	2у+1 п
Уроки позакласного читання (ПЧ)	1	1	1	1		2	2	1	1		2	2	2	2
Перевірка зошитів	4	5	4	5		4	5	4	5		4	5	4	5

* У кожному семестрі обов'язковим є проведення двох уроків розвитку мовлення: одного уроку усного розвитку мовлення, а другого – писемного. Умовне позначення у таблиці – (у + п).

Можливі види контрольних робіт:

- тест;
- відповіді на запитання;
- контрольний літературний диктант;
- анкета головного героя;
- комбінована контрольна робота тощо;
- письмові контрольні твори.